

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 5 (3509) ●

● ЧАЦВЕР, 2 ЛЮТАГА, 2017

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Сустракаць гасцей стала прасцей

Развагі з нагоды ўвядзення пяцідзённага бязвізавага рэжыму для замежнікаў **Стар. 2**

Шчасце сябруе з вершамі

У студзеньскім нумары часопіса “Полымя” за 2017 год змешчаны пераклады вершаў класіка азербайджанскай паэзіі Мікаіла Мушфіга **Стар. 3**

Зімою распускаюцца лісточкі дабрыні

Стар. 4

ЗНАКІ БАЦЬКАЎШЧЫНЫ

Натхняе родная прырода

Прыцягненне да роднай зямлі, да месцаў, дзе мы нарадзіліся — гэты феномен спрабаваў апісаць яшчэ Францыск Скарына. На сабе адчувае тую моцную повязь і журналістка, пісьменніца Алена Стэльмах.

Іван Ждановіч

Чуў добры жарт: усе людзі з’явіліся на зямлі проста з вады, а беларусы — з прыгожых лясных азёраў... Бо азёр ды лясоў у нас — мора. Вось, дарэчы, вестка пра пасляховыя экспертныя таргі: у сярэдзіне студзеня 2017-га на Беларускай універсальнай таварнай біржы ў краіны Еўрасаюза рэалізавана лесапрадукцыя на 7,2 млн еўра. Эксперты адзначаюць, што найгалоўнае месца сярод прыродных багаццяў Беларусі займаюць лясы: пад імі амаль 40 працэнтаў тэрыторыі краіны.

А ці задумваліся вы, што прыцягненне радзімы — гэта і прыцягненне яе прыроды? Гэта значыць: роднай прыроды. Якраз такую назву мае і часопіс, які адзначае 45-годдзе. Клічуць нас да сябе лясы, лугі, азёры, рэкі... Тое падкрэсліў у знакамітым выслоўі яшчэ Францыск Скарына. Перастварыў на сучасную мову яго развагу-запавет вядомы паэт Аляксандр Разанаў: “Як звяры, што блукаюць у пушчы, ад нараджэння ведаюць сховы свае, як птушкі, што лётаюць у паветры, помняць гнёзды свае, як рыбы, што плаваюць у моры і рэках, чуюць віры свае, і як пчолы бароняць вулі свае — гэтак і людзі да месца, дзе нарадзіліся і ўзгаданы ў Бозе, вялікую ласку маюць”. Проста. Душэўна. Разумна. Прыгожа!

Голас радзімы для беларусаў — гэта і галасы птушак Бацькаўшчыны, яе звяроў, пошум нашых лясоў. І шолахі траў, і плёскаць хваляў, і пералівы ручая. “Між аleshы, кустоў, / Дзе пяе салавей, / І шуміць і грывіць / Срэбраз-

АНАТОЛЬ КЛЯШЧУК

Зімовы краявід з фарбамі позняй восені на Вушаччыне, паблізу вёскі Белікоўшчына

вонны ручэй” — такімі пачуў родныя галасы Якуб Колас. Нават жабынія спевы ўвесну, ці летнія канцэрты конікаў у траве — галасы радзімы. А журналістка і пісьменніца, галоўны рэдактар часопіса “Родная прырода” Алена Стэльмах умее пачуць і размовы дрэў з птушкамі. Прынамсі, у аснове яе казкі “Дуб і крумкач”, што выйшла летась асобнаю кнігай — дыялог паміж дрэвам і птушкаю. Дрэва ўсё жыццё стаіць на месцы, нікуды не рухаецца — а птушка лятае па свеце. У тым ліку і туды, дзе бачыць

боль чалавечы. І хто ж, як лічыць, з іх шчаслівейшы? Ёсць над чым падумаць і дзецям, і дарослым.

Цікава, хто нашаптаў ёй такі сюжэт? Калі мы сустракаліся нядаўна ў Саюзе пісьменнікаў Беларусі (летась Алена Анатолеўна выбрана ў яго праўленне), то гутарылі не толькі пра 45-годдзе часопіса, які яна ў 2016-м узначаліла. “Бывае, невядома й самой, адкуль што ўзялося... — разважала яна. — Калі творчы працэс ішоў, то ўяўляўся мне стары дуб, які стаіць пасярод вёскі, дзе я жыла ў маленстве

ў бабулі. Гэта вёска Навасады Дзяржынскага раёна, а бабуля — Марыя Піліпаўна Сантаровіч, настаўніца пачатковых класаў. Дарэчы, у мясцовай школе яна выхавала не адно пакаленне вясковых дзяцей”. Сярод іх і мастак Анатоль Гармаза, які ўспамінае добрым словам першую настаўніцу. З ім Алена сябруе: праз адну хату жылі, з бацькамі бабуля ладзіла. Анатолева мама, цёця Уладзя, прыехала з-пад Ракава, як выйшла замуж, і прывезла з сабою патэфон, які вясковым дзецям дазваляла паслухаць...

Хоць сама Алена — гарадская, але дзяцінства яе прайшло ў бабулі па маці: “Практычна ўсё лета — там. І месцам нараджэння вёска лічыцца, бо вучыліся бацькі ў Мінску на той час, жылія свайго не мелі. Вось бабуля й стала месцам майго прыцягнення, дзяцінства. І другая бабуля з Дзяржыншчыны: тата родам з вёскі Гарбузы, там жылі нашы Матусевічы”. Вывучыўшыся на журналістку, яна добра папрацавала ў Дзяржынску, у раённай газеце: загадчыцай аддзела сельскага жыцця. А ў 2002-м стала галоўным рэдактарам “Беларускай лясной газеты”.

З лесам пасябравала даўно: “Дзяцінства, можна сказаць, прайшло ў лесе, дзякуючы маёй цётцы Зоі. Гэта было самае захапляльнае, што можна сабе ў дзяцінстве ўявіць. Як жа гэта здорава: бегчы раніцай па грыбы... Розныя там мясціны. Калі па грыбы, то гэта Кудра, калі па маліну — то Шуркі, бліжэй да вёскі — Канаўкі, таксама грыбныя. Лес прыцягвае мяне ўсё жыццё, лес і лес — пераплятаюцца”. Сем гадоў яна ўзначальвала “Беларускую лясную газету”, і лічыць: то былі, магчыма, адны з лепшых яе творчых гадоў. Як вядома, быць прафесіяналам лясной гаспадаркі ў нас — вельмі пачэсна. Там Алена стала майстрам у сферы экалагічнай журналістыкі, пабывала ў розных лясных кутках краіны. → **Стар. 4**

ГАРМОНІЯ Ў ДУШЫ

Патаемная музыка слоў

Рыгор Арэшка

У творах кампазітара Яўгена Паплаўскага па-новаму адкрываюцца сэнсы, прыхаваныя ў вершах класікаў беларускага пісьменства

Словы часам — як дрывы: нясуць у сабе энергію. Зрэшты, хіба што вяскоўцы ведаюць, як шмат папрацаваць трэба, каб і тое, і другое спачатку ўладкаваць прыгожа, а потым і спажыць з густам, з карысцю, сагра-

ваючы душу й цела. “Няма ў радках ні іскры, ні агню...” — хочацца, бывае, сказаць пра пісаку, што ў словах нехайны. І ўвогуле: тое, што сырое — не гарыць... А вось добрыя вершы, як вядома, здольныя несці ў сабе моцны зарад энергіі духоўнай, які ў чуйнай душы можа распусціцца кветкаю, ці забліскаць дыямантам, ці загучаць музыкай... Не кожны, безумоўна, здатны ў рэзананс з вершам загучаць, не ўсе здольныя на такія метафарфозы. Таму і маем запавет, які ў адным з перакладаў на беларускую

мову гучыць так: “Не давайце сьвятога сабакам і ня кідайце пэрлаў вашых перад свіннямі, каб яны не стапталі іх нагамі сваімі і, абярнуўшыся, не разадралі вас” (Паводле Мацвеева 7:6).

Чуйна ўслухоўваецца ў вершы, створаныя таленавітымі творцамі зямлі беларускай, кампазітар Яўген Паплаўскі. Родам які — з глыбінкі, з Гродзеншчыны: у мястэчку Поразава стаіць бацькоўскі дом. Хоць самі тыя вершы — нібыта й “ад зямлі”, аднак увабралі ў сябе нейкую святлістасць. Можна, таму і душа кампазітара,

вyslухоўваючы патаемную музыку гарманічна ўпарадкаваных слоў, на іх адгукваецца? Дарэчы, вакальныя творы, напісаныя ў садружнасці з вялікімі паэтамі, гучалі на аўтарскім канцэрце Яўгена Паплаўскага са знакавай назвай “Спрадвечнае святло” — тое было летась 12 лістапада ў Малай зале імя Рыгора Шырмы Беларускай дзяржфілармоніі.

Распачыналі праграму духоўныя хваласпевы, у якіх даўнія традыцыі знайшлі сучаснае музычнае ўвасабленне. Твор “Missa brevis” з пяці

“СВІСЛАЦКАЯ ПРАДА”

Яўген Паплаўскі

частак для жаночага хору без суправаджэння — новы: напісаны ў 2015 годзе на кананічныя лацінскія тэксты па просьбе польскага дырыжора Станіслава Краўчыньскага, яму ж і прысвечаны. На Беларусі выконваўся ўпершыню. → **Стар. 3**

АКЦЭНТЫ

Сустракаць гасцей стала прасцей

Развагі з нагоды ўвядзення пяцідзённага бязвізавага рэжыму для замежнікаў

Беларусы Польшчы і палякі ў цэлым вельмі пазітыўна ўспрынялі навіну пра пяцідзённы бязвізавы ўезд на тэрыторыю Беларусі. Мне падаецца, што дадзены крок значна спрашчае магчымасці ўсім, хто хоча бліжэй пазнаёміцца з краінай і правесці тут некалькі дзён. Цяпер у свеце, у нашых заходніх суседзяў расце цікавасць да Беларусі, таму і варта даць магчымасць яе наталіць.

За кароткі час, як з'явілася ў СМІ навіна, я неаднойчы ўжо чуў задаволення водгукі з боку прадстаўнікоў дзелаў колаў. Кажуць: цяпер не трэба будзе губляць час на візы, стаянне ў чарзе на мяжы. Зручна: сеў у самалёт і праз пару гадзін ты ўжо ў Мінску. Мяркую, для беларусаў з краін Заходняй Еўропы і далёкага замежжа гэта — таксама выдатны падарунак Бацькаўшчыны. Ведаю, што яны часта ўздывалі пытанне аб спрашчэнні візавага рэжыму для беларускіх суайчыннікаў. Беларусь вырашыла пайсці далей: даць магчымасць кароткатэрміновага знаходжання на сваёй тэрыторыі ўсім

Тым, хто прылятае ў Беларусь на самалёце не больш чым на пяць дзён, віза не патрэбна

іншым ахвочым. Галоўнае, каб ехалі да нас — з добрымі намерамі, шчырым сэрцам, тады будзе цёплым і прыём.

Вядома ж, такое новаўвядзенне ані як не заменіць доўгатэрміновых візаў, але для здзяйснення кароткай ці тэрміновай паездкі праблемы ўжо няма.

Што да беларусаў Беласточчыны, то ім, як памежным жыхарам, даспадобы і пяцідзённы бязвізавы рэжым на Аўгустоўскі канал і ў Гродне, куды можна прыехаць адпачыць, нешта прыкупіць. Карыстаецца попытам і Белакежская пушча:

на тры дні без візаў можна завітаць да Дзедка Мароза. Прапановамі карыстаюцца і турысты з іншых рэгіёнаў Польшчы. Напрыклад, у Культурны цэнтр Беларусі ў Варшаве ўсё часцей пачалі звяртацца людзі з просьбамі знайсці карты Гродзеншчыны — яны жадаюць паехаць на экскурсіі, прычым і самастойна, не толькі праз турфірмы. Увядзенне бязвізавага рэжыму, які не паспеў і ўступіць у сілу, ужо зрабіла Беларусь больш прывабнай і цікавай. А плынь гасцей і турыстаў, думаю, больш загрузіць аэрапорт, паспрыяе развіццю сацыяльнай і

турыстычнай інфраструктуры. Жыллё, харчаванне, сувеніры, экскурсіі будуць больш запатрабаваныя.

Многія наведнікі Культурнага цэнтру Беларусі ў Варшаве, палякі ды жыхары іншых краін ЕС, кажуць: пабываўшы ў Беларусі, пакідалі яе з самымі добрымі ўражаннямі, хочучы паехаць зноў. Я ўпэўнены, што пяцідзённы бязвізавы ўезд на тэрыторыю Беларусі — важны крок на шляху гасцей з замежжа ў нашу Беларусь.

Міхаіл Рыбакоў,
дырэктар Культурнага цэнтру Беларусі ў Варшаве

ПРЭСТЫЖ КРАІНЫ

Па веды — у Віцебск

Беларусь набывае папулярнасць у свеце як краіна, дзе можна атрымаць якасную вышэйшую адукацыю

Штогод шмат маладых людзей з розных куткоў свету прыязджаюць да нас вучыцца. Пайшла па свеце пагалоска: добрыя ўмовы для атрымання вышэйшай адукацыі ёсць і ў Віцебску. У гэтым навучальным годзе ў горадзе навучаецца больш дзве тысячы замежнікаў. Дарэчы, на міжнародным фестывалі "Славянскі базар у Віцебску" мінулым летам сваё мастацтва прадстаўлялі артысты амаль 40 краін. Прыкладна з такой колькасці краін вучацца і маладыя людзі ў Віцебску, спасцігаючы майстэрства тэхнікаў і гуманітарыяў, мастацтвазнаўцаў, медыкаў розных спецыяльнасцяў. Запатрабаваны ў свеце і выпускнікі Віцебскай дзяржаўнай акадэміі ветэрынарнай медыцыны. Найбольш студэнтаў-замежнікаў у Віцебску з Расіі, Туркменістана і Шры-Ланкі. А першыя словы з беларускай мовы, што яны засвойваюць: прывітанне, добры дзень, дабранач.

З Туркменістана юнакі і дзяўчаты прывозяць у Віцебск розныя нацыянальныя рэчы, якія нагадваюць ім у Беларусі пра родную зямлю. Туркмены, як мы пераканаліся, прыязныя і гасцінныя, шануюць свае традыцыі. Пра магчымасць вучыцца ў беларускіх ВНУ юнакі і дзяўчаты даведваюцца ад сваіх жа землякоў, якія ўжо сталі студэнтамі ВНУ, альбо праз інтэрнэт. Віцебскі медуніверсітэт першым у

горадзе пачаў браць на вучобу замежную моладзь. З 2002 года шэраг дысцыплін там нават выкладаецца па-англійску. Цяпер студэнтаў-медыкаў у нас — звыш 700, а бліжэй часе, кажуць, іх будзе каля тысячы. Больш чым з 30 краін едуць вучыцца медыцыне ў Віцебск, найбольш — з Туркменістана, Шры-Ланкі, Нігерыі, Ганы... Віцебскі дыплом прызнаецца ў краінах СНД, Азіі ды Афрыкі. Рояцца захадцы, каб дыплом гэтай прэстыжнай навучальнай установы прызналі і ў большасці краін ЕС, асабліва пасля ўступлення Беларусі ў Балонскі працэс.

Цікава, што віцебская парафія Святога Духа праводзіць цэлебрацыю святой Імшы для замежных студэнтаў-медыкаў каталіцкага веравызнання, прысутным даецца пастырскае благаслаўненне. Да падрыхтоўкі літургіі далучаюцца і самі студэнты. Замежныя студэнты-медыкі маюць магчымасць прыступіць да сакрамэнту пакаяння.

Каля 700 студэнтаў сёлета ў Віцебскім дзяржуніверсітэце імя П. М. Машэрава, у тым ліку з Туркменістана, Расіі, Ганы, Нігерыі, Аўстрыі, Ізраіля... Замежнікі тут выбіраюць правазнаўства, выўленчае і музычнае мастацтва, рамана-германскую філалогію, праграмаванне і прыкладную інфарматыку, дзе выкладанне — па-англійску. Універсітэт

Студэнткі з Туркменістана ў Віцебску

уклучаны ў міжнародную праграму "English medium", праграмы інтэграваны з Хот-Хатоскім вышэйшым каледжам. У адных выпадках замежнікі два гады навучаюцца па-англійску, паралельна засвойваючы рускую мову, і на старэйшых курсах навучаюцца па-руску. А, напрыклад, кітайцы, спасцігаючы выяўленчае і музычнае мастацтва, тры гады вучацца на радзіме, паралельна вывучаючы рускую мову, а затым ужо ў Віцебску заканчваюць старэйшыя курсы, магістратуру і атрымліваюць дыплом, які прызнаюць у Кітаі.

У Віцебскай акадэміі ветэрынарнай медыцыны сёлета звыш

200 студэнтаў-замежнікаў. Найбольш запатрабаваны ветэрынарная санітарыя і экспертыза. Вучыцца моладзь з Туркменістана, Азербайджана, Ірданіі, Расіі, Украіны, Туніса... Акадэмія — вядучая профільная ВНУ Беларусі, яе дыплом прызнаецца ў СНД ды іншых краінах.

Звыш 150 замежных студэнтаў вучацца ў Віцебскім тэхналагічным універсітэце, каля 200 замежнікаў — у Полацкім дзяржуніверсітэце, у асноўным з Туркменістана. Дарэчы, Полацкі ўніверсітэт — вядучая профільная ВНУ ў нафтаперапрацоўчай прамысловасці, а знакамітая вытворчасць "Нафтан" — цудоўная месца для вытворчай практыкі.

Замежныя студэнты, як правіла, добра вучацца, умеюць адпачываць, бяруць удзел у культурных імпрэзах. Іх выступленні ўпрыгожваюць фестываль творчасці замежных студэнтаў "Сяброўства народаў". Там ёсць намінацыі "Саліст-вакаліст", "Харэаграфічнае мастацтва" ды іншыя. Фестываль штогод праводзіцца ў Беларуска-Расійскім універсітэце. Ён спрыяе творчым кантактам паміж студэнтамі розных краін, нацыянальнасцяў, упрыгожвае новымі фарбамі багатае культурнае жыццё старажытнага Віцебска.

Канстанцін Карнялюк,
г. Віцебск

СТАСУНКІ

Інтэрнэт збірае аднадумцаў

У сеціве з'явілася Старонка беларускай суполкі ў Грузіі. Далучайцеся, каму цікава!

На пачатку снежня 2016 года на фэйсбуку з'явілася афіцыйная старонка Саюза беларусаў Грузіі "Беларускія сябры". Цяпер у беларусаў, якіх лёс занёс у загадкавую краіну, ёсць мажлівасць своечасова даведацца пра навіны з жыцця беларускай дыяспары, атрымліваць паведамленні Амбулкі Беларусі ў Грузіі. Там жа ёсць магчымасць абмяркоўваць сумесныя праекты і, канешне ж, падтрымліваць стасункі з супляменнікамі, знаходзіць новых беларускіх сяброў.

Ініцыятары стварэння такой старонкі — дзве беларускі. Гэта Лідзія Лярская-Шацірышвілі, дырэктарка па культуры Саюза беларусаў Грузіі — "Беларускія сябры", якая жыве ў Грузіі з 1985 года, і Вольга Градзінар, мінчанка, якая ўлюбёная ў Грузію, нават пераехала жыць у Тбілісі, прычым зусім нядаўна. Абедзве актывісткі дыяспары спадзяюцца, што цяпер беларусам у Грузіі будзе прасцей знаходзіць адно аднаго, сустракацца і ладзіць сумесныя мерапрыемствы.

Л. Шацірышвілі і В. Градзінар

"Міжнародная грамадская культурна-дабрачынная арганізацыя Саюз беларусаў Грузіі — "Беларускія сябры" была афіцыйна зарэгістравана ў верасні 2010 года, — адзначае Лідзія Лярская-Шацірышвілі. — Ужо пад час першых мерапрыемстваў мы зразумелі: нягледзячы на сяброўскія стасункі паміж краінамі, грузіны амаль нічога не ведаюць пра спрадвечную культуру Беларусі, пра яе вядомых людзей, пра нашы народныя звычкі, традыцыі, святы, абрады... Вельмі хацелася неяк выправіць сітуацыю". А Вольга Градзінар дадае: "Сёння сеціва — адзін з вельмі эфектыўных і ўплывовых сродкаў інфармацыі ды камунікацыі. Нездарма ж кажуць: калі цябе няма ў інтэрнэце, то цябе нібы і не існуе... Таму мы вырашылі рухацца ў гэтым кірунку, каб сабраць, аб'яднаць "грузінскіх" беларусаў. Тым больш гэта трэба было рабіць, што такія каштоўныя досвед ужо ёсць: я трыці год каардыную праект "Сайт грузін Беларусі". Упэўнена: супольны інтэрнэт-рэсурс — вельмі важны інструмент для падтрымання сувязяў, для захавання ўласнай культуры, традыцый, для ўсведамлення кожным сваёй нацыянальнай ідэнтычнасці".

Усе беларусы, якія жыюць у Грузіі, ды і ўсе іншыя, хто цікавіцца Беларуссю, хто мае інтарэс да яе традыцый, культуры, могуць далучыцца да суполкі "Беларускія сябры" па спасылцы:

<https://www.facebook.com/belarusyvgruzii/>

ГАРМОНІЯ Ў ДУШЫ

Патаемная музыка слоў

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

А ў 2016-м кампазітар напісаў “Малітвы” ў трох частках — таксама для жаночага хору без суправаджэння на кананічныя лацінскія тэксты. Твор прысвечаны родзічу кампазітара, ксяндзу, доктару тэалогіі Станіславу Глякоўскаму, і гэта была прэм’ера. І трэцяя навінка: “Дыптыж” для жаночага хору без суправаджэння на словы Наталлі Арсенневай і Ларысы Геніюш. Для музычнага “прачытанна” кампазітар выбраў вершы “Цішай ночка чаравала” і “Дрэмле вечар у ціхай дуброве”. Вершы, дарэчы, лёгка знайсці ў інтэрнэце. Як і тыя, з якіх нарадзіліся два іншыя творы Яўгена Паплаўскага: кантата “Родныя вобразы” для змешанага хору і ўдарных інструментаў на словы Янкі Купалы і Якуба Коласа (2007), а таксама канцэрт “Мой ціхі дом” для змешанага хору без суправаджэння на словы Ларысы Геніюш, Янкі Купалы і Якуба Коласа (1988). Твор “Мой ціхі дом” кампазітар прысвяціў бацьку, Уладзіміру Паплаўскаму.

Аматары вакальнага мастацтва змагі ацаніць, як хараша, сучасна гучаць беларускія па духу, па музычным строі творы кампазітара дзякуючы адметным выканаўцам. У першым аддзяленні спяваў жаночы камерны хор “Concertino” Мінскага

дзяржаўнага музычнага каледжа імя М. Глінкі. Гэты калектыў — лаўрэат міжнароднага і рэспубліканскага конкурсу, уладальнік заахвочвання Спецфонду Прэзідэнта Беларусі па падтрымцы таленавітай моладзі. Мастацкі кіраўнік і дырыжор — Аляксей Снітко, хормайстар — Надзея Навічэнкава. А ў другім аддзяленні на сцэне быў заслужаны калектыў Рэспублікі Беларусь Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла імя Рыгора Шырмы. Мастацкі кіраўнік — народная артыстка Беларусі Людміла Яфімава, дырыжор — Дзмітры Хлявіч.

Варта дадаць, што таленту Яўгена Паплаўскага дапамагалі раскрыцца вядомыя педагогі як у Беларусі, так і ў замежжы. Ён закончыў Беларускаю кансерваторыю (Беларускую дзяржаўную акадэмію музыкі) па класе Ігара Лучанка і Дзмітрыя Смольскага ў 1986 годзе. Потым стажыраваўся пад кіраўніцтвам Сяргея Сланімскага ў Санкт-Пецярбургскай кансерваторыі, браў удзел у майстар-класах прафесара Парыжскай кансерваторыі Тон дэ Леюва. У 1991-м па ініцыятыве маладога кампазітара быў арганізаваны ў Мінску Міжнародны фестываль сучаснай камернай музыкі (праходзіў раз на два гады да 1995 года). А ў 1997-99 гадах Яўген Паплаўскі асвойваў кампазітарскі досвед

суседзяў: на стыпендыю Польскага Урада працаваў у Гданьску ў Акадэміі музыкі імя Станіслава Манюшкі над творам для сімфанічнага аркестра “Барбара Радзівіл”, а таксама ў Студыі электраакустычнай музыкі Акадэміі музыкі ў Кракаве, дзе меў уласны творчы праект.

Зварот да беларускай культурнай спадчыны, павага да гісторыі Бацькаўшчыны — творчае крэда Яўгена Паплаўскага. У прыватнасці, на Нацыянальным конкурсе кампазітараў, прысвечаным 500-годдзю Францішка Скарыны (1991 год) ён атрымаў ІІ прэмію за сімфонію “Lux aeterna” для тэнара, хору і сімфанічнага аркестра на словы сучаснага беларускага паэта Лявона Эміліта. Прэм’ера яе была 21 сакавіка 1997 года: пад час святкавання 1000-годдзя Гданьска. Спадзяемся, што сёлета, да 500-годдзя беларускага кнігадрукавання, сімфонія прагучыць і ў Беларусі. У творчасці Яўген Паплаўскі звяртаўся да вершаў польскага паэта, Нобелеўскага лаўрэата Леапольда Стафа (стварыў харавы цыкл “Пагода ўжо позняя восені”). А ў 2013-м па замове Кракаўскага аддзялення Саюза кампазітараў Польшчы напісаў цыкл “Пожні” для змешанага хору без суправаджэння на словы Уладзіміра Жылкі і Ларысы Геніюш.

Яўген Паплаўскі (у цэнтры) з роднымі пасля канцэрта

Прэм’ера цыкла была 15 снежня 2013 года пад час Аўтарскага канцэрта кампазітара ў Кракаве (Вакальны ансамбль SINGET, дырыжор — Марыя Янушкевіч). Увогуле ж творы беларуса шырока пайшлі па свеце: выконваліся на фестывалях сучаснай музыкі ды асобных канцэртах у Германіі, Нідэрландах, Даніі, Італіі, Іспаніі, Чэхіі, Польшчы, Украіне, Літве, Аргенціне, Бразіліі, Расіі ды ЗША. Многія творы запісаны на сямі кампакт-дысках, выданы ў Мінску.

І арганізатарскім здольнасцям кампазітара можна пазайздросціць. У 2015-м аўтарскія канцэртны Яўгена Паплаўскага адбыліся ў Мінску і Кракаве. А летась 29 кастрычніка

ў Мексіцы была прэм’ера яго твора “Бэзавы вечар” для віяланчэлі і фартэпіяна (2015; Cracow Duo: Ян Каліноўскі — віяланчэль, Марэк Шлезэр — фартэпіяна) у плыні шэрагу канцэртаў, арганізаваных Нацыянальным універсітэтам Мексікі.

Нядаўна ж Яўген Паплаўскі паведаміў нам: у выдавецкім аддзеле Беларускага дзяржуніверсітэта культуры і мастацтваў рыхтуецца да выдання Першы сшытак новай серыі “Рэлігійная музыка на Беларусі”. У выданне ўключаны і “Восем выбраных распеваў з Супрасльскага ірмалагіёна (1598—1601)” у ягонаў шматгалоснай версіі для змешанага хору без суправаджэння.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Моладзь прадаўжае традыцыі

Ансамблі беларускай песні “Купалінка” і “Зорачкі” выступілі на святочным канцэрце ў Тальяці

Каляды цяпер адзначаюць у розных беларускіх замежных суполках, згадваюць Стары Новы год — на Беларусі яго называюць і Шчадрэц, Шчодрык, Шчадруха... Але ж вядома: зімовы перыяд святаў — якія называлі святамі — раней заканчваўся Вадохрышчам. Вось і мы ў Тальяці далучыліся да святкавання Вадохрышчанскай Куцці — так беларусы называюць “Крещенский Сочельник”. Як вядома, пачынаецца свята 18 студзеня, напярэдадні Вадохрышча (19 студзеня, па-руску: “Крещение Господне”). Паводле хрысціянскіх паданняў, якраз у такую пару калісыці Іаан пахрысціў Ісуса Хрыста ў рацэ Ярдан. Кажуць, у час хрышчэння на Ісуса сышоў Святы Дух у выглядзе голуба. У памяць пра тую падзею і ладзіцца свята. Напярэдадні 19 студзеня асвячаюць ваду ў праваслаўных храмах. Дарэчы, сёлета ў Тальяці для вернікаў былі зроблены адмысловыя купелі, дзе кожны ахвочы мог акунуцца.

Ладзіліся ў горадзе і свецкія святочныя мерапрыемствы. Звычайна мы выкарыстоўваем любую магчымасць, каб з лепшага боку паказаць беларускую культуру. На гэты раз нашы ансамблі “Купалінка” і “Зорачкі” выступілі на святочным канцэрце ў малой зале Палаца культуры, мастацтва і творчасці. Як заўсёды, глядачоў была — поўная зала, на фоне кулісаў ляталі прыгожыя белыя сняжынкы. Уся

зала, ды і артысты, здавалася, дыхалі святам. Нашы артысты парадавалі глядачоў: гучалі песні з новага рэпертуару, на сцэну выйшаў абноўлены склад “Купалінкі”. Ансамбль ужо, дарэчы, можна называць і моладзевым. З нашымі артыстамі былі побач сябры і партнёры з Тэатра танца “Кредо”, а таксама хор рускай песні “Родники”.

Царкоўныя песень у нашым рэпертуары няма, спявалі пра Беларусь. Сярод іх былі новыя: “Журавы” і “Да цябе, Беларусь!”, а таксама “Беларусь чароўная” і “Сваёй Беларусі ганаруся”. Нядаўна стала вядома: “Купалінка” і “Зорачкі” сёлета выступяць на адным з вядомых фестываляў у Беларусі. Вось і адпрацоўваем новую праграму, а найлепш рабіць гэта — перад глядачамі. Выступаем на розных пляцоўках.

Мне як кіраўніцы заўсёды цікава назіраць рэакцыю залы. Бачыла: глядачы слухалі нашы песні, затаіўшы дыханне. А ў некаторых і вочы блішчэлі, калі гучалі “Журавы” і “Да цябе, Беларусь!”. Гэта моцныя, прыгожыя песні. І нават адзін мой добразычлівы крытык, ад меркаванняў якога заўсёды прыслухоўваюся, сказаў: ну проста мурашкі па целе пабеглі ад гэтых беларускіх песень...

Людміла Дзёміна, кіраўніца суполкі “Нёман”

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Шчасце сябруе з вершамі

У студзеньскім нумары часопіса “Полымя” за 2017 год змешчаны пераклады вершаў класіка азербайджанскай паэзіі Мікаіла Мушфіга

Алесь Карлюкевіч

“Самыя нешчаслівыя мінулы майго жыцця — гэта мінулы, якія праходзяць без вершаў...” Так выкладаў сваю сутнасць як мастака слова і грамадзяніна Мікаіл Мушфіг. Цяпер ягоная творчасць адкрываецца чытачам і праз пераклады на беларускую мову. Перакладчыкі — Юлія Алейчанка і Адам Шостак. Сем вершаў у “Полымі”: многа гэта ці мала? Мне падаецца, дастатковая прастора, каб уявіць асобу аўтара, пранікнуцца яго памкненнямі да паэтычнага прачытання Сусвету. “Высокі я абраў сабе маршрут — / Пад’ём і барацьба, не заціскане ў кут. / І добра жыць і марыць мне тады, / Як бачу справе я сваёй адданасць. / Плён ў працы дорыць чалавеку радасць! / Я малады, я мару, што святло спаткаю...” (Пераклад Адама Шостака).

Паэт нарадзіўся ў 1908 годзе, у сям’і паэта і настаўніка Мірзы Кадыра Ісмаілазада. Яго бацька — аўтар лібрэта оперы “Шах Ісмаіл”, якую напісаў Муслім Магамаеў: дзед славу тага азербайджанскага і савецкага спевака Мусліма Магамаева. Ужо ў 18 гадоў Мушфіг стаў адным з самых

прызнаных паэтаў Азербайджана. Вершы пра каханне ствараліся ім поруч з пэзмамі, вершамі на сацыяльныя тэмы. Маладога чалавека хвалявала жыццё ва ўсіх праявах. Гэтым, відаць, і цікавая сапраўдная паэзія: што ёй да ўсяго ёсць справа. Мушфіг выступаў за пераход да лацінцы ў азербайджанскім пісьме

Каміль Камал і яго партрэт класікаў

— спадзяваўся, што так хутчэй будзе ліквідавана непісьменнасць. У 1936 годзе Мікаіл разам з легендарным паэтам Гусейнам Джавідам наведваў Мінск, прыняў удзел у пленуме праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў. Адбыўся тады ў сталіцы БССР і вечар азербайджанскай паэзіі, на якім выступілі абадва: і Гусейн Джавід, і Мікаіл Мушфіг.

А ўжо ў 1937-м паэта арыштвалі, на самым пачатку 38-га расстралялі. “Свабода — душа творчасці і верша...” Мікаіл Мушфіг, усёю душой і ўсім сэрцам прыняўшы новы час, жывучы спадзяваннямі на лепшыя перамены ў лёсе свайго народа, сваёй старонкі, лічыў, што свабода, сумленне, шчырасць і адкрытасць — галоўныя рухавікі гуманістычнага развіцця свету. Так яно, зразумела, і ёсць. Ды гаспадары таго часу, у якім расквітнеў талент магутнага мастака слова, лічылі іначай. Скарыцца ім паэт не змог, як не змог, не пажадаў падладзіцца пад чужыя перакананні. Сталінскі махавік растушчы творцу, а напісанае ім засталася. І вось гучыць і па-беларуску.

У многім нараджэнню “палымянаўскай” падборкі паспрыяла Салатын Мірзаева, якая жыве і працуе ў Мінску, а ў Беларускім педуніверсітэце імя Максіма Танка кіруе Цэнтрам культуры Азербайджана. Не так даўно там быў прэзентаваны партрэт Мікаіла Мушфіга і Максіма Багдановіча, які выканаў беларускі мастак азербайджанскага паходжання Каміль Камал.

ЗНАКІ БАЦЬКАЎШЧЫНЫ

Натхняе родная прырода

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Алена пісала пра ўбачанае — з гонарам за Беларусь, яе адметную прыроду. Потым зноў працавала ў Дзяржынску: з 2009-га ўзначальвала райгазету, і пры ёй назва “Сцяг Кастрычніка” змянілася на “Узвышша”. Бо якраз гара Дзяржынская (345 м) найвысшае месца ў Беларусі. А з “Узвышша” Алене, пэўна, захацелася і да “Звязды” дацягнуцца... Прышла ў Выдавецкі дом “Звязда” — намесніцай дырэктара па выдавецкай дзейнасці, была і намесніцай галоўрэда “Роднай прыроды”: часопіс “пад дахам” Дома. “Сумяшчаю працу ў Саюзе пісьменнікаў Беларусі з рэдагаваннем “Роднай прыроды”, — гаворыць Алена. — Гэта грамадска-палітычны, навукова-папулярны экалагічны часопіс. Багата ілюстрацый: “прыродны фотаальбом”. А ўнутры і “Юны натураліст”, спецвыпускі для экалагаў-пачаткоўцаў ды малых прыродаведаў. Пачаліся мае праекты летась. Адзін з іх, “Пярліны Беларусі” — пра мясціны з вядомымі базами адпачынку, санаторыямі. Кожная з іх нечым адметная.”

Сёлета стартаваў прыродна-літаратурны праект “Паэзія жывых гукаў”. Вядомыя пісьменнікі раскажуць, якое месца ў іх творчасці займае прырода. “Дзе б ні жыў чалавек, але калі ўжо нарадзіўся на гэтай зямлі, то з ёю паяднаны, — упэўнена Алена Стэльмах. — Калі ты босымі нагамі па ёй пабегаў, пачуў, напрыклад, весна-

СЯРГЕЙ ПЛЫТКЕВІЧ

Прыгажосць і сілу беларускай прыроды сімвалізуюць зубры

вая пахі зямлі — тая роднасць узмацняецца. Мяне па гэты час хвалюе пах свежага ворыва, раллі. Цёплая зямля: калі ў сонцы над ёй лёгкая пара падымаецца. Красавік ці травень... На мяне вельмі станоўча ўплыве тая пара, бо калі адраджаецца прырода, то і зямля адраджаецца, і нешта светлае ў душы, у нас саміх ажывае-адраджаецца.”

Алена ўдакладняе: канём зямлю разворвалі ў Навасадах, і бульбу саджалі ў свежыя барозны — адтуль і памяць пра пахі. А месца нараджэння вельмі важнае ў астралагічных

касмаграмах чалавека. Пэўна, што мы нараджаемся ў тым альбо іншым кутку Зямлі зусім не выпадкова... Эсэ яе “Радзіма мне пахне антонаўкай” — таксама пра маленства: “Я прыязджа-ла да бабулі й восенню, калі ў школе вучылася. Збіраліся там вясковыя жанчыны ў хату — на пасядзелкі. Мы гутарылі вечарамі за сталом, а пад ім была скрыня з антонаўкамі. Дык вось, пах менавіта тых антонавак, залацістых, запамніла на ўсё жыццё. І смаку лепшага, чым у бабуліных вясковых антонавак, не ведаю.”

Мы гаварылі яшчэ, што можна й антонаўку ў бабуліным садзе “мідэрнізаваць”, ушчапішы патрэбны сорт: бо і антонаўкі ж розныя. І пра начлег у лесе, пра вандройкі на плятах, байдарках, пешшу, якія дапамагаюць нам лепш пачуць “голос радзімы”. Алена Стэльмах лічыць, што і “Родная прырода” спрыяе збліжэнню з прыродай: “Часопіс — гэта сканцэнтраванае разуменне Радзімы. Дарэчы, першы нумар выйшаў у 1972-м — і ў тым жа годзе ў Мінску з’явіўся мільённы жыхар. Імкнемся жыць у цывілізаваных

ІВАН ЖДАНОВІЧ

Алена Стэльмах

умовах. Кожны выбірае, дзе яму лепш. Але ад гарадскога тлуму нам хочацца на прыроду. Надыхацца свежым паветрам... Убачыць палёт матылька. Прайсціся басанож па расе. Бо чалавек — часцінка прыроды, мы з ёй паяднаны. Таму з усіх так званых выгод цывілізацыі, з далёкіх краін — заўсёды будзем жадаць вярнуцца да вытокаў.”

Пэўна, дзе нарадзіліся мы — там і частка душы назаўсёды застаецца, таму і “вялікую ласку” да таго святога месца маем. Ідзем у свет — бо кожны ж нечага ў жыцці хоча дасягнуць. “Але ўсё ж: што нас робіць людзьмі? — разважае Алена. — Тое, што помніш з маленства, з чаго ты склаўся як асоба... Таму і ёсць у беларусаў часопіс “Родная прырода” — ужо 45 гадоў. Ён пазвае прыгажосць роднай прыроды, адлюстроўвае той магніт, што нас да сябе прыцягвае. І той магніт асабліва моцна ўплывае на тых, хто цяпер — удалечыні ад Бацькаўшчыны. А часопіс у наш час можа патрапіць у любы куток свету: было б толькі ў некага жаданне яго чытаць.”

ДАБРАЧЫННАСЦЬ

Зімою распускаюцца лісточкі дабрыні

Алесь Мурочак

Напрыканцы мінулага года ў Беларусі пачалася акцыя “Падары “Бярозку” дзіцячаму дому!” Яна дагэтуль не закончылася. А таму — падключайцеся!

У краіне становіцца ўсё больш падпісчыкаў на “Бярозку” — часопіс для дзяцей і падлеткаў. У тым ліку і калектыўных: класы, школы, творчыя гурткі. Цяпер часопіс чытаюць і ў дзіцячых дамах. Пашыраецца сетка пазаштатных аўтаруў, юных карэспандэнтаў. А летась пад час падпіскай кампаніі спадарыня Ірына Клышэўская, аўтарка рубрыкі “Лісты да хрэсніка” (выходзіць у часопісным блоку “Зярняткі веры”), прапанавала правесці дабрачынную акцыю “Падары “Бярозку” дзіцячаму дому!”. І пачала — з сябе. “Была ўчора ў дзіцячым доме ў Радашковічах, — напісала яна ў рэдакцыю “Бярозкі”. — Захапіла з сабой некалькі нумаруў часопіса, пірожныя, цукеркі, арганізавалі ў бібліятэцы гарбату... Расказала пра пастаянныя рубрыкі ды ад імя рэдакцыі падарыла падпіску на I паўгоддзе 2017-га”. Пра тое нам паведаміла Святлана Воцінава: яна галоўны рэдактар часопіса “Малодосць”, вельмі паспрыяла аднаўленню “Бярозкі” ў новым фармаце ды й цяпер выконвае ў ім абавязкі галоўрэда. Святлана прапануе падхапіць ініцыятыву:

“Афармляйце падпіску на часопіс “Бярозка” не толькі для сябе і родных, але і для тых, каму жадаецца святла і шчасця”. Пашыраная па розных каналах інфармацыя пайшла па свеце. Ініцыятыву падтрымалі добрыя людзі.

У рэдакцыю часопіса “Бярозка”, у прыватнасці, прыйшлі паведамленні “справаздачы” ад чытачоў і аўтаруў, членаў рэдкалегіі ды іншых нераўнадушных людзей, якія пачулі заклік: падарыць падпіску на выданне любому дзіцячаму дому краіны. Вось некаторыя з адрасуў дабрачыннасці. Сярэдняя школа №12 Гродна вырашыла дапамагчы з падпіскай дзіцячаму дому ў пасёлку Панямунь і Гродзенскаму дзіцячаму хоспісу. Калумніст часопіса «Малодосць» Канстанцін Касяк аформіў падпіску на адрас дзіцячага дома № 7 “Сем Я” на вуліцы Кіжаватава ў Мінску. Галоўрэда часопіса Святлана Воцінава выбрала сталічны Дзіцячы дом №5 на Адзінцова. На той жа адрас аформіў падпіску і ўрач-артaped Андрэй Людчык. А Віцебскаму дзіцячаму дому падорана падпіска ад члена рэдкалегіі “Бярозкі” Волгі Русілікі. Да акцыі далучыўся часопіс “Вясёлка”, мастацтвазнаўца Галіна Багданова, прэзаік і паэт Андрэй Захарэўскі...

Святлана Воцінава разважае: “Нехта выпісаў “Бярозку” сваім пляменнікам, унукам, суседскім дзецям-школьнікам, хрэснікам, сынам або дочкам сяброў. Нехта ж — на

І. Клышэўская і выхаванцы дзіцячага дома ў Радашковічах

абсалютна чужы яму паштовы адрас. Так шчыра сумленна інтэлігенцыя краіны стварае яе будучыню”. І нагадвае, што інтэлігенцыя — гэта найперш тыя, хто, кажучы простымі словамі, ахвяруе нечым дзеля некага: “Нечым абсалютна сваім дзеля некага абсалютна чужога, канстатуе, што чужых увогуле не існуе. Хваляванне за лёс суайчынніка і фактычны ўдзел у ім — вось прыкмета інтэлігентнасці як грамадскай з’явы. Нішто іншае і ніяк іначай. Таму афармляйце падпіску на часопіс “Бярозка”, сябры. Не толькі для сябе і родных, але і для тых, каму жадаецца будучыні — інтэлігентнай, прыгожай, інтэлектуальнай.”

А між тым нам часам даводзіцца чуць: падкажыце, якой бы справай паяднаць супляменнікаў у беларускай суполцы замежжа? Ну вось і яна!

Падаецца нам: калі беларуская суполка з замежжа возьме невялічкае шэфства, хай сабе і пачаўшы з падпіскі, хоць над адным дзіцячым домам, то намнога больш стане ў свеце душэўнасці, спагады, дабрыні.

Дарэчы, дзіцячых дамоў, школ-інтэрнатаў і прытулкаў у Беларусі — дзясяткі, яны ёсць па ўсіх абласцях. А хто жадае падключыцца да акцыі — зрабіць тое ніколі не позна. Бо часопіс “Бярозка”, у адрозненне ад звычайных бяроз, і на зіму не ўпадае ў спячку. Пішыце на эмайл ці то ў нашу рэдакцыю golas_radzimy@tut.by, ці то адрасу на “Бярозку” vdsd@tut.by — там абавязкова падкажуць адрасы, па якіх з удзячнасцю прымуць вашу дапамогу. А таксама льготныя індэксы для падпіскі: як індывідуальнай, так і ведамаснай.

ВЕСТКІ

Свае людзі ў Алматы

Іван Іванаў

Актывісты рэспубліканскай грамадскай арганізацыі “Беларускі культурны цэнтр” з Казахстана падвялі вынікі працы за мінулы год

Што напярэдадні Раства ў алмацінскім Доме Дружбы збіраліся актывісты БКЦ, паведаміў Беларускі партал у Казахстане <http://belarus.kz/> “Актывістаў дыяспары, кіраўнікоў камерцыйных структур, супрацоўнікаў СМІ, гасцей вітаў намеснік Старшыні Асамблеі народа Казахстана, старшыня БКЦ Леанід Мікалаевіч Піталенка”, — чытаем на партале.

Пад час сустрэчы былі падведзены вынікі працы беларускай суполкі за мінулы год, абмеркаваны некаторыя праблемы, намечаны шляхі па рэарганізацыі працы БКЦ у новым годзе. У прыватнасці, шмат каштоўных заўваг па аптымізацыі дзейнасці Цэнтра ўнёс прафесар, доктар тэхнічных навук Аляксей Цэхава. Плённай працы, поспехаў беларусам горада Алматы і вобласці пажадаў старшы дарадца па гандлёва-эканамічных пытаннях Аддзялення Пасольства Беларусі ў Казахстане Сяргей Жартун.

На партале пад рубрыкай “Грамадскія аб’яднанні” значацца 11 беларускіх суполак. Спадзяемся на больш цесныя творчыя кантакты з нашай газетай, паважаныя супляменнікі з Казахстана.